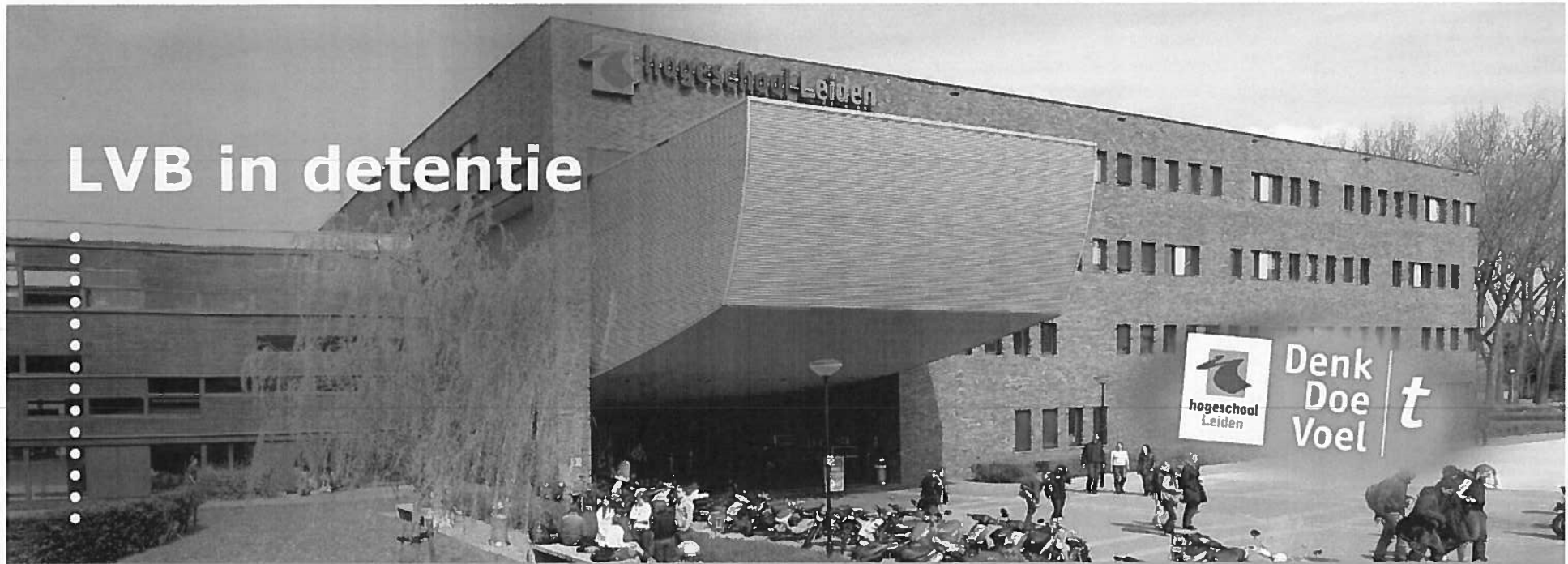

LVB in detentie

**Landelijke themadag Commissies van Toezicht
3 november 2014**

**Dr. H.L. (Hendrien) Kaal
Lector LVB en jeugdcriminaliteit
Hogeschool Leiden / William Schrikker Groep**

**Expertisecentrum
William Schrikker**

Wat is LVB?

AAIDD, Schalock et al., 2010

- Beperking in Cognitief Functioneren (IQ 70-75)
- Beperking in Adaptief gedrag (Conceptuele, Sociale, en Praktische vaardigheden)
- Treden op voor 18^e levensjaar

VOBC-LVG, Ministerie VWS:

- IQ < 70
- IQ tussen 70 en 85, mits ook problemen in Sociaal Adaptief Functioneren

Expertisecentrum
William Schrikker

Model LVG-problematiek van LKC-LVG (Vermeulen et al., 2007)

<i>LVG-specifieke kenmerken:</i>	<i>en bijkomende kenmerken / problematiek:</i>	<i>komen tot uiting in:</i>
IQ 50 - 85	Leerproblemen	Ernstige gedragsproblemen
Beperkt sociaal aanpassings-vermogen	Psychiatrische stoornis	
	Medisch-organische problemen	
	Problemen in gezin en sociale context	
<i>en leiden tot:</i> CHRONICITEIT / LANGDURIGE BEHOEFTE AAN ONDERSTEUNING		

Expertisecentrum
William Schrikker

In de praktijk

- Grote diversiteit in problematiek!!!
 - Taal- en begripszwakte, ook rekenen, geld ...
 - Denken situatiegebonden, concreet, hier & nu
 - Laag probleemoplossend vermogen
 - Behoeftte aan structuur, herhaling
 - Beperkte aandachtsspanne, impulsiviteit
 - Verhullen, streetwise
 - Problemen sociale informatie verwerking
 - Behoeftte erbij te horen
 - Goedgegelovigheid, naïviteit
 - Problemen wb praktische vaardigheden

Expertisecentrum
William Schröder

hogeschool
Leiden

IQ en delinquentie

- IQ delinquente populaties gem. 8 punten lager
- Grotere verschillen bij delinquentere groepen
- Samenhang deels “spurieux”: wordt verklaard door andere factoren zoals SES
- Verklaringen voor (resterende) samenhang:
 - Selectie mechanismen in bestel?
 - Invloed ‘normale’ processen:
 - Bindingen met de maatschappij?
 - Spanningen tussen verwachtingen/realiteit?
 - Self-control?
 - Verkeerde vrienden?
 - Gebrekkige rationaliteit?
- Recente studies: relatie is niet lineair.
 - Beschermende omgeving? Minder criminele vaardigheden?

Expertisecentrum
William Schrikker

hogeschool
Leiden

Sporen uit het verleden...

Terman (1911):

"There is no investigator who denies the fearful role of mental deficiency in the production of vice, crime and delinquency...not all criminals are feeble minded but all feeble minded are at least potential criminals."

Interdepartementale Werkgroep Forensische Zorg, 1996:

Het is de gezamenlijke verantwoordelijkheid van justitie en de geestelijke gezondheidszorg (GGZ) om ervoor te zorgen dat gedetineerden met een verstandelijke beperking niet detentieongeschikt worden.

RSJ, 2013

Pleidooi voor extra aandacht voor het herkennen van de aanwezigheid van een verstandelijke beperking bij gedetineerden, voor passende bejegening tijdens detentie, en voor intensieve nazorg na detentie.

Expertisecentrum
William Schrikker

Voorgeschiedenis

- Vraag van DJI aan WODC naar prevalentie LVB in detentie
- Eerder onderzoek ("Meten is niet altijd weten", Spaans 2005) was niet bevredigend: hoge non-respons
- Haalbaarheidstudie ("Beperkt en gevangen", Kaal 2010)
 1. Vaststellen prevalentie ook nu niet mogelijk
 2. Inzicht in kenmerken en problemen nodig
 3. Behoefte aan screeningsinstrument

Expertisecentrum
William Schrikker

hogeschool
Leiden

1. Vaststellen prevalentie ook nu niet mogelijk...

... maar wat weten we dan wel?

- Theoretische verdeling IQ: $IQ < 85 = 16\%$, $IQ < 75 = 2\%$ (NB: $IQ < 85 \neq LVB$)
- Internationale studies zeer uiteenlopend: prevalentie LVB in detentie van 32% (Mottram e.a. 2007) tot 8% (Cashin e.a. 2006)
- Nederlandse studies doorgaans naar problematischer groepen (PIJ, SOV, ISD, TBS): hogere prevalentie
- Geen betrouwbare gegevens over reguliere detentie of andere plekken in strafrechtsketen

Expertisecentrum
William Schrikker

hogeschool
Leiden

2. Inzicht in kenmerken en problemen van populatie

“Men kan er voor kiezen om kenmerken in kaart te brengen die weliswaar geen voorspellers zijn van crimineel gedrag, maar die wel relevant zijn voor de dienstverlening” (Andrews & Bonta 2010)

Responsiviteitsbeginsel

- Een van de voorwaarden voor een effectieve aanpak van crimineel gedrag
- Vereist dat de stijl en modus van de dienstverlening wordt aangepast aan de context en de relevante kenmerken van de individuele cliënt

Expertisecentrum
William Schrikker

hogeschool
Leiden

Analyse 198 WSG dossiers

- 39% 2-ouder-gezin, 36% 1-ouder-gezin; 5% residentieel, 3% elders, 17% miss.
- 38% speciaal onderwijs, 39% vmbo-bb/kb, 12% vmbo-tl of hoger. 8% volgt geen onderwijs.
- 17% spijbelt soms, 40% vaak; 17% is gepest; 53% heeft delinquente vrienden.
- 60% scheiding van de ouders; 7% een van de ouders overleden
- 15% financiële problemen van de ouders
- 12% alcoholproblematiek / 9% drugsproblematiek van tenminste één van de opvoeders.
- 24% (v.v.) verwaarlozing, 19% (v.v.) mishandeling, 9% (v.v.) seksueel misbruik.
- 25% ooit ergens anders dan bij de ouders geplaatst, 30% sprake (geweest) van OTS/UHP/ ontheffing ouderlijk gezag
- 28% binnen het gezin (anders dan door de jongere) crimineel gedrag, in tenminste 6% door de ouders.
- 34% beïnvloedbaarheid; 33% agressie regulatie problematiek; 21% AD(H)D; 18% gebrekkige sociale vaardigheden; 17% gedragsstoornis; 16% laag zelfbeeld; 15% gebrekkige gewetensontwikkeling; 8% depressieve stemmingen; 7% autisme spectrum stoornis.

Expertisecentrum
William Schrikker

hogeschool
Leiden

LVB jeugdigen met PIJ-maatregel

(Kaal, Brand & Van Nieuwenhuijzen, 2011)

- PIJ-onderzoek: analyse dossier 1363 PIJ-ers

Verschillen

- LVB meer problemen op gebied van sociale relaties, meer seksuele problematiek, meer leerproblematiek
- LVB minder middelenproblematiek, minder oriëntatie op criminele milieu

Maar overeenkomsten opvallender

- Problematiek hele doelgroep groot
- Grote overeenkomst sociale achtergrond en psychiatrische problematiek

Expertisecentrum
William Schrikker

Kwalitatief onderzoek: LVB in detentie (Kaal, Negenman, Roeleveld & Embregts, 2012)

- Vraag: Waarin verschillen de problemen van gedetineerden met LVB van gedetineerden zonder LVB?
- Opvallend:
 - Zelfde soort problematiek als normaalbegaafde gedetineerden
 - Verschillen op het gebied van bijv. perceptie, afwegingen, probleemoplossend vermogen
- Beleidsreactie DSP (Min V&J):
geen aparte groepen, wel aandacht voor bejegening, betrekken resultaten in vormgeving persoonsgerichte aanpak, meer oog voor signalering, uitbreiding basisopleiding PIW'ers, bezien dagprogramma en aanbod terugkeer activiteiten/gedragsinterventies

Expertisecentrum
William Schrikker

3. Behoefte aan screeningsinstrument

- o.a. RSJ (2011), DJI, RN, politie: screening nodig
- Aanwezigheid LVB vaak niet bekend
- Diagnose is tijdrovend
- Richtlijnen 'De Borg': niet objectief
- (Nog) geen screener beschikbaar
(HASI, LIPS, LDSQ = $IQ < 70$)

Expertisecentrum
William Schrikker

Van Basisvragenlijst LVB naar LVB-screenings- instrument (SCIL)

Hendrien Kaal – Hogeschool Leiden

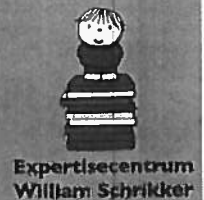
Henk Nijman - Altrecht

Xavier Moonen – UvA

Doel: Eenvoudige, voldoende accurate inschatting van LVB, geschikt voor gesloten setting, 10-15 minuten.

- ✓ 300+ respondenten: LVB en niet-LVB
- ✓ Grote batterij met verschillende items
- ✓ Welke subset geeft beste voorspelling van $IQ < 85$?

Resultaten

- SCIL: 14 items
- 87% van mensen met een LVB correct voorspeld
- 83% van mensen zonder LVB correct voorspeld
- 93% van mensen had dezelfde uitkomst bij hertest
- Op dit moment bezig met jeugdversie

Expertisecentrum
William Schrikker

... lijnen naar de toekomst

- Pilot "LVB-GW"
- (H)erkenning belangrijk, maar niet genoeg
- Nu moeten stappen gezet worden in bejegening
 - Interventies
 - Omgang
- Aandacht voor nazorg

Expertisecentrum
William Schrikker

Pilot screening LVB

- Amsterdam: (TM'ers)
 - 91% van 11 benaderd
 - ??

- Limburg (PIW'ers)
 - 53% van 162 benaderd
 - **42%** resp. vermoedelijk IQ<85

- Rotterdam (MMD'ers)
 - 34% van 112 benaderd
 - **37%** resp. vermoedelijk IQ<85

- Dordrecht (PIW'ers)
 - 66% van 56 benaderd
 - **32%** resp. vermoedelijk IQ<85

- screenen is mogelijk (maar is geen vervanging voor diagnose!)
- ook binnen de detentie setting
- maar voor betrouwbare uitspraken is een gedegen voorbereiding nodig. (Kaal, 2014)

Expertisecentrum
William Schrikker

... lijnen naar de toekomst

- Pilot "LVB-GW"
- (H)erkenning belangrijk, maar niet genoeg
- Nu moeten stappen gezet worden in bejegening
 - Interventies
 - Omgang
- Aandacht voor nazorg

Expertisecentrum
William Schrikker

hogeschool
Leiden

Voor de geïnteresseerde lezer:

"Een dergelijk belangrijk naslagwerk, waarin alle kennis over dit onderwerp bijeen is gebracht, was er nog niet. [...] Ik hoop [...] dat alle professionals in de strafrechtketen die met licht verstandelijk beperkten te maken krijgen, dit boek gaan gebruiken! Ook de verschillende opleidingen voor professionals in de strafrechtketen kunnen met dit boek heel goed hun voordeel doen. Ik zie "Beperkt in de keten" dan ook als een belangrijk nieuw en stimulerend hulpmiddel, op weg naar een gespecialiseerde keten voor de groep licht verstandelijk beperkten."

Ivo Opstelten, Minister van
Veiligheid en Justitie